

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

**A kiskorú gyermekek jogellenes külföldre vitelével kapcsolatos jelenlegi
szabályozásról és annak gyakorlati problémáiról**

Szerző: dr. Murányiné dr. Perbíró Andrea

2016. szeptember 2.

I. Bevezetés

A kiskorú alatt azt a személyt értjük, aki még nem töltötte be a 18. életévét. A kiskorú gyermeknek feltétlen joga van a testi, szellemi, lelki és erkölcsi fejlődését, egészséges nevelkedését és jólétét biztosító saját családi környezetben való nevelkedéshez.

A gyermek érdekeinek a védelmét a jogalkalmazás mindig is fontos feladatának tekintette. A Gyermek Jogairól szóló, New York-ban, 1989. november 20. napján kelt Egyezményhez (a továbbiakban: Gyermekjogi Egyezmény) Magyarország is csatlakozott, amely az 1991. évi LXIV. törvénnyel vált a belső jog részévé.

II. Jogsabályi háttér

Mind a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény (a továbbiakban: Családjogi Törvény), mind a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény Negyedik Könyve (a továbbiakban: Családjogi Könyv) elsődleges és legfontosabb alapelveként mondja ki a gyermek érdekeinek és jogainak védelmét. A gyermek a mindenkori felett álló védendő érték a társadalom számára, melyet a mindenkori jogalkotó is fokozottan szem előtt tartott és tart a mai napig.

Ahogy az már korábban is kifejtésre és hangsúlyozásra került a családjog egyik legfontosabb feladata a gyermek érdekeinek kiemelt védelme, amelynek elsődleges nemzetközi dokumentuma a *Gyermekek Jogairól szóló, New Yorkban 1989. november 20-án kelt Egyezmény*, melynek 11. cikke értelmében a részes államok intézkedéseket tesznek, hogy megakadályozzák a gyermekek törvényellenes külföldre utaztatását és ott tartását. Ebből a célból előmozdítják a kétoldalú és többoldalú megállapodások megkötését, illetve a meglévő megállapodásokhoz való csatlakozást.¹

„A határokon átnyúló családjogi ügyek száma a globalizáció és ezáltal az egyre növekvő mobilitás, másfelől a különvált párok ugrásszerű növekedésének hatására fokozatosan emelkedik. E

---

¹ Kúria Joggyakorlat elemző csoport: A jogellenesen Magyarországra hozott gyerekek visszavitelével kapcsolatos eljárások vizsgálatára létrehozott joggyakorlat elemző csoport 2013.EI.II.G.1/14. számú összefoglaló véleménye, az összefoglaló véleményt készítette Kőrös András, a joggyakorlat elemző csoport vezetője

„folyamatok eredményeként egyre növekedik a nemzetközi jogvitákban érintett gyermekek száma is”.²

A gyermek jogellenes elvitelének kockázata különösen magas az olyan családokon belül, amelyekben családi kapcsolati problémák állnak fenn, különösen a vegyes állampolgárságú, különvált szülők esetében, továbbá az olyan családokban ahol kapcsolattartási problémák vannak.³

A szülői felügyeleti jogok gyakorlása során egyre gyakrabban előfordul a felek elmélyült haragos viszonya miatt, hogy a szülői felügyeleti jogokat gyakorló szülő akként akadályozza meg a különélő szülő részére a kapcsolattartást, hogy a gyermekkel huzamosabb időre külföldre utazik, vagy a másik esetben, amikor a különélő szülő a kapcsolattartás gyakorlása során a gyermek átadását megtagadja, vele külföldre távozik. A Családjogi Könyv feljogosítja mind a szülőt, mind a gyámhatóságot arra, hogy a gyermek kiadását követelheti attól, aki a gyermeket jogtalanul tartja magánál. A szülői felügyelet gyakorlása iránti perek elkülönülnek a gyermek kiadása iránti pertől, melyben nem vizsgálható, hogy a perindításra jogosult mennyiben alkalmas a gyermek gondozására, nevelésére. Ezekben a perekben azt kell tisztázni, hogy az, aki ellen a pert megindították, a gyermeket valóban jogtalanul tartja-e magánál.⁴

A gyermek visszavitelének elrendelése tehát nem a szülői felügyelet tárgyában való döntés, hanem a megsértett szülői felügyeleti jogok helyreállítása, abból kiindulva, hogy ez a gyermek elsődleges érdeke.⁵

A jogellenesen külföldre vitt gyermek kiadására akkor kerül sor, amikor a gyermeket magánál tartani kívánó szülő a helyzetét úgy akarja biztosítani, hogy jogellenesen egy másik országba viszi. A gyermek kiadásának biztosítása érdekében született meg a Gyermekek Jogellenes Külföldre Vitelének Polgári Jogi Vonatkozásairól szóló 1980. évi Hágai Egyezmény, melyhez hazánk is csatlakozott és kihirdetéséről az 1986. évi 14. tvr. szól.

A gyermeket érintő, határon átnyúló ügyekre irányadó nemzeti és nemzetközi jogforrások sokrétűségét gyarapította az Európai Tanács 2001/2003. évi EK rendelet. (Brüsszel II.A. Rendelet),

---

² Az Európai Bizottság tájékoztató füzet: Különválás nemzetközi családoknál, a gyermek határokon túli, szülő általi jogellenes elvitel, 2014. 1. oldal

³Kerpel Éva: Jogellenes gyermekelvitel: meg lehet-e előzni?, Budapest, Család, gyermek, ifjúság, 2010/3., 17. oldal

⁴ Filó - Katonáné:Gyermeki jogok, szülői felelősség és gyermekvédelem, HVG-ORAC Kiadó, Budapest, 2015. 90.old.

⁵ Kúria Joggyakorlat elemző csoport: A jogellenesen Magyarországra hozott ...

uniós dimenziót teremtve ezen ügyek eljárásjogi vonatkozásainak. A szerzők már a nyitó gondolatok között leszögezik, hogy „*a gyermeket érintő ügyekben az időtényezőnek fontos szerepe van: a gyermeket érintő, határon átnyúló vita voltaképpen versenyfutás az idővel*”, ezért is követeli meg a rendelt a hat héten belüli döntéshozatalt.⁶

A Brüsszel II. A. Rendeletében foglaltak is arról szólnak, hogy megakadályozza a gyermekek jogellenes elvitelét az Európai Unióban. Az Egyezmény gyors segítséget kíván adni a másik, az Egyezményhez ugyancsak csatlakozott országban az oda elvitt, vagy ott elrejtett gyermek visszahozatalához. Célja a jogellenesen elvitt gyermekek azonnali visszajuttatása, illetve az egyik tagállamban szabályozott szülői felügyeleti jogok szabályozásának tiszteletben tartása.⁷

A Brüsszel II. A. Rendelet 2. cikkének 11. pontja határozza meg a jogellenes elvitel feltételét, amikor kimondja, hogy „*amennyiben az sérti a határozat vagy jogszabály alapján , illetve azon tagállam joga szerint jogilag kötelező megállapodás útján szerzett felügyeleti jogokat, ahol a gyermek közvetlenül az elvitel vagy visszatartás előtt szokásos tartózkodási hellyel rendelkezett, feltéve hogy az elvitel vagy visszatartás időpontjában a felügyeleti jogokat közösen vagy önállóan ténylegesen gyakorolták volna, ha az elvitelre vagy visszatartásra nem kerül sor...*” Mind ezekből következik tehát, hogy a jogellenes elvitel alapvető feltétele, hogy létezzen olyan határozat, kötelező megállapodás, jogszabályi rendelkezés, amely szülői felügyeleti jogot keletkeztet és amelynek a rendelkezéseit sérti a gyermek elvitele.⁸

III. A szokásos tartózkodási hely megállapítása

az elmúlt több, mint húsz évben egyre fontosabbá, és ezáltal bonyolultabbá vált nemcsak a nemzetközi, hanem a hazai családjogban is.⁹

A gyermek szokásos tartózkodási helyének fogalmát sem az Egyezmény, sem a Rendelet nem határozza meg. Annak helyét az adott ügy egy konkrét tényállásában szereplő valamennyi

---

⁶ Dr. Megyeri Nóra : Külföldi Szemle: Mérlegen a Brüsszel II.a. rendelet, Családi jog, HVG-ORAC, Budapest, 2015.4. szám, 45. oldal

⁷ Filó - Katonáné:Gyermeki jogok, ... 91.old.

⁸ Wopera Zsuzsanna: Az európai családjog kézikönyve, HVG-ORAC Lap-és Könyvkiadó kft., Budapest, 2012., 98. oldal

⁹ Dr. Kozák Henriette: A gyermek szokásos tartózkodási helyének értelmezése a joggyakorlatban, Családi Jog., 2013. 2. szám, 8. szám

körülmény alapján, az Egyezmény céljára tekintettel, a nemzeti jogtól függetlenül kell megállapítania. „Az Európai Bíróság több ügyben is leszögezte, hogy a szokásos tartózkodási hely mögöttes jelentéstartalmát a gyermek alapvető érdekeinek figyelembevételével kell meghatározni”.¹⁰

A Kúria jogelődjének, a Legfelsőbb Bíróságnak az EBH 2003.950 számú Elvi Határozata szerint *a gyermek szokásos tartózkodási helye alatt azt a helyet kell érteni, amely huzamosabb ideig, és akár a véglegesség szándéka nélkül is a szülő és a gyermek együttélésének természetes és zavartalan helyszíne, ideértve a megfelelő közös lakást, a gyermeket ellátó szülő munkahelyét és azt a mikroközösséget is, ahová a gyermek az adott időszakban beilleszkedett.*¹¹

A bíróságok a gyermek szokásos tartózkodási helyének meghatározása során az alábbi tényezőket veszik figyelembe: mennyi ideig és milyen rendszerességgel tartózkodott ott a gyermek, a gyermek családi és társadalmi beilleszkedését, valamint kötődését. A bíróság tekintettel van arra, hogy a gyermeket milyen mélységű és minőségű kapcsolatok fűzik azokhoz a személyekhez, akikkel együtt lakik, akikkel szabadidős tevékenységét tölti vagy akár a kortársaihoz. A szokásos tartózkodási hely determinálása folyamán a gyermek életkorának különös jelentősége van. Életkoruk alapján a gyermekek között alapvetően három - csecsemő, kisgyermek, iskoláskorú kamasz - kategóriát állapíthatunk meg. A csecsemők szociális és családi környezete megegyezik az őket ténylegesen gondozó családtagjával, aki rendszerint az édesanyja, a kisgyermeknek a családi környezete, a vele együtt élő és róla gondoskodó személyek, valamint a gyermek nyelvi szocializációja és a gyermeknevelési intézményhez való kötődése kap. Az iskoláskorú kamaszok esetén a családi kapcsolatok, a kortárskapcsolatok, valamint a rendszeres szabadidős és sporttevékenységek gyakorlásának a helyszíne a meghatározó.¹² Mindezek mellett a bíróságok figyelembe veszik a gyermek nyelvismeretét, a szülő munka- vagy megbízási szerződésének tartalmát, a tartózkodás tartamát az adott tagállamban, valamint a költözés indokát és körülményeit, amely körülmények arra engednek következtetni, hogy a tartózkodás ideiglenes jellegű volt-e vagy sem.¹³

---

¹⁰ Dr. Kozák: A gyermek szokásos tartózkodási helyének ... 11. oldal

¹¹ Kúria Joggyakorlat elemző csoport: A jogellenesen Magyarországra hozott ...

¹² Kozák Henrietta előadása, HVG-ORAC Lap-és Könyvkiadó honlapja, Budapest, 2014. május 29.

¹³ Wopera: Az európai családjog ... 82-83. oldal

IV. A gyermek visszaadásával kapcsolatos eljárás

A Rendelet a kapcsolattartási és a gyermek visszaadásával kapcsolatos ügyekben megszüntette az *exequatur* eljárást - vagyis az ilyen határozatokat bármely tagállam közvetlenül és automatikusan köteles elismeri - a gyermekelvitel megakadályozására és a gyermek visszaadására új szabályokat iktatott be, melyek a gyermek visszaadását gyorsabban és hatékonyabban biztosítja. A gyermek visszaadásával kapcsolatos bírósági eljárás határidejét akként csökkentette, hogy a kérelem beérkezését követő hat héten belül döntést kell hozni. Kimondja továbbá, hogy mind a kérelmezőt, mind a gyermeket - amennyiben annak egyéb akadályja nincs - lehetőség szerint meg kell hallgatni az eljárás során.¹⁴

A Hágai Egyezményhez képest a Rendelet 11.cikk (2) bekezdése értelmében biztosítani kell, hogy a gyermek az eljárás során lehetőséget kapjon a meghallgatásra. A gyermek életkorára, vagy érettségi szintjére hivatkozva mellőzhető a meghallgatása, de nem megengedett a mellőzés a soron kívüliség betartása miatt. A gyermek visszavételéről határozó bíróságnak kell mérlegelnie a meghallgatás lehetőségét, amennyiben azok a konfliktusok, amelyek a gyermek felügyeletének az egyik szülőre való ruházására vonatkozó döntést szükségessé teszik, és az ahhoz kapcsolódó feszültségek olyan helyzeteknek minősülnek, amelyekben a gyermek meghallgatása helytelennek vagy akár károsnak tűnhet az e feszültségeknek gyakran kitett, és azok káros hatásaitól szenvedő gyermek pszichikai egészségére. A meghallgatás tehát nem jelenthet abszolút kötelezettséget, hanem azt minden egyes esetben a gyermek mindenképp felett álló érdekéhez kapcsolódó követelmények alapján kell mérlegelni.

Az eljárás megindítására kizárólag a 16. életévüket be nem töltött gyermekek jogellenes elvitele vagy visszatartása miatt van lehetőség.¹⁵

Korábban a Legfelsőbb Bíróság abban a kérdésben, hogy a magyar jog szerint mikor jogellenes a külföldre vitel a PK. 284. számú állásfoglalása alapján járt el, a Ptk. Családjogi Könyvének megváltozott rendelkezéseire tekintettel a Kúria 1/2014.PJE határozata hatályon kívül helyezte.

---

¹⁴ Kúria Joggyakorlat elemző csoport: A jogellenesen Magyarországra hozott ...

¹⁵ Hágai Egyezmény 4. cikk

1. Az eljárás menete

Az eljárás azzal indul, hogy a gyermek szokásos tartózkodási helyén maradt szülő egy, a gyermek visszaadására irányuló kérelmet nyújt be - az Egyezmény szerinti formanyomtatványon - a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti központi hatósághoz, vagy a gyermek elvitelének országa szerinti központi hatósághoz, avagy az elvitel szerinti bírósághoz.¹⁶ Magyarországon a központi hatóság szerepét az Igazságügyi Minisztérium Nemzetközi Magánjogi Főosztálya tölti be. A kérelemnek tartalmaznia kell a kérelmező, a gyermek, és azon személy személyazonosságával kapcsolatos információt, aki feltehetően elvitte vagy elrejtette a gyermeket, annak a körülménynek a megjelölését, amelyre a kérelmező a gyermek visszavitele iránti kérelmét alapítja, minden lehetséges információt a gyermek valószínű tartózkodási helyéről¹⁷. Sajnálatos módon, amennyiben a szülő nem tudja, hogy melyik országba vitték el a gyermekét, abban az esetben a központi hatóságok nem tudnak részére segítséget nyújtani, és az eljárás nem folytatható le. A rendőrség a jogellenes elvitellel kapcsolatos ügyekben kizárólag akkor jár el, ha a kiskorú veszélyeztetése, kiskorúval való kapcsolattartás akadályozása, vagy a kiskorú elhelyezésének megváltoztatása bűncselekmények gyanúja miatt feljelentés érkezett a hatósághoz.¹⁸ Amikor a kérelmező a külföldi központi hatóság segítségét vesz igénybe, akkor a külföldi hatóság továbbítja a kérelmet az Igazságügyi Minisztérium Nemzetközi Magánjogi Főosztályához, aki megküldi a kérelmet a kizárólagos hatáskörrel rendelkező Pesti Központi Kerületi Bírósághoz, amennyiben külföldről Magyarországra hozzák a gyermeket jogellenesen. A bíróság előtt a gyermek visszaadására, a láthatási jog biztosítására, vagy megszervezésére irányuló eljárás egy nemperes gyorsított eljárás. A korábban is említettek szerint egy maximális 6 hetes időtartam alatt a bíróság megvizsgálja, hogy a visszavitel elrendelésének az Egyezmény szerinti feltételei fennállnak-e. A bizonyítási eljárás körében a bíróság az alábbi szempontokat veszi figyelembe: történt-e az Egyezmény által jogellenesnek minősített elvitel vagy visszatartás, melynek bizonyítása a kérelmezőre hárul; második lépésben meg kell határozni, hogy a gyermek melyik országban rendelkezett szokásos tartózkodási hellyel. Ezt követően a bíróság azt tekinti át, hogy a szokásos tartózkodási

---

¹⁶ Hágai Egyezmény 21. cikk

¹⁷ Hágai Egyezmény 8. cikk

¹⁸ 2012. évi C. törvény (továbbiakban: Btk.) 208.§, 210.§, 211. §

hely államának joga szerint jogellenesnek minősül-e a gyermek elvitele vagy visszatartása. Végezetül kell vizsgálni, hogy a visszaadás megtagadásának valamely oka fennáll-e.¹⁹

Mind a nemzetközi, mind a nemzeti jogforrások egyaránt arra az álláspontra helyezkednek, hogy a gyermek érdeke elsődlegesen a megsértett szülői felügyeleti vagy láthatási jog azonnali helyreállítása, ezért a gyermek jogellenes elvitele vagy visszatartása esetében a gyermek visszavitelét haladéktalanul el kell érni és ennek elutasítására csak egyedi és kellően indokolt esetben kerülhet sor.²⁰

V. Jogeset

Hazai vonatkozása miatt nem megkerülhető a Shaw kontra Magyarország -ügy (2011.), amelyben mindkét fél az ombudsmanhoz is fordult. Az ír állampolgárságú, Franciaországban élő felperes apa és magyar felesége 2005-ben elváltak Franciaországban és a francia bíróság közös szülői felügyeletet állapított meg kiskorú gyermekük felett. A magyar édesanya 2007. év decemberében Magyarországra hozta a gyermeket, iskolába íratta az apa beleegyezése nélkül, és nem tért vissza vele Franciaországba. Nem volt hajlandó átadni a gyermeket az apának, aki többször kérte a kapcsolattartás végrehajtását. Az apa 2008. év elején az illetékes magyar bírósághoz fordult, mely a Hágai Egyezmény alapján elrendelte a gyermek visszaadását. A bíróság határozatában kimondta, hogy a gyermeket jogtalanul tartják Magyarországon és egyben utasította az anyát, hogy vigye vissza Franciaországba. A strasbourgi bíróság szerint a magyar hatóságok csupán pénzbírság kiszabásával próbálták rávenni az anyát a végrehajtás foganatosítására, aki viszont a határozatban foglalt felhívásnak önként nem tett eleget. A francia bíróság időközben az apát nevezte ki a gyermek törvényes gyámjának és feljogosította arra, hogy jogait Magyarországon is érvényesítheti. 2009. évben az anya ellen a párizsi bíróság elfogató parancsot adott ki és őrizetbe is vették, azonban egy nap múlva elengedték, melynek következtében az anyának és gyermekének nyoma veszett. A felperesi apa szerint, a magyar hatóságok nem tettek meg minden szükséges lépést annak érdekében, hogy a tőle jogtalanul elvitt gyermeket visszakaphassa²¹. *„Az Emberi Jogok Európai Bírósága elmarasztalta Magyarországot a gyermek visszaadása iránti eljárás elhúzódása és ezzel kapcsolatban a külföldön élő kérelmező családi élethez való jogának megsértése miatt.. A Bíróság*

¹⁹ <http://www.arsboni.hu/a-gyermek-jogellenes-kulfodre-vitele.html>

²⁰ Kúria Joggyakorlat elemző csoport: A jogellenesen Magyarországra hozott ...

²¹ www.origo.hu/nagyvilag/20110728-elrabolt-ir-kislany-marasztalta-el-magyarorszagot-a-strasbourgi-birasag.html

megállapította a jogsértést amiatt is, hogy a gyermek visszavitelét elrendelő jogerős végrehajtható határozat meghozatala és a rendőrség közreműködésével folytatott első végrehajtási cselekmény között indokolatlanul hosszú idő telt el. A Bíróság ítéletében kimondta továbbá, hogy „bár ezen az érzékeny területen kényszerintézkedések alkalmazása gyermekkel szemben nem kívánatos, a gyermekekkel együtt élő szülő jogellenes magatartása esetén szankciók alkalmazása nem zárható ki.”²²

VI. A gyermek visszaadásának megtagadási okai

Annak ellenére, hogy a Rendelet elsődleges célja, hogy a gyermek jogellenes elvitele vagy visszatartása esetén a visszavitelt soron kívül elérje, lehetővé kell tenni azon tagállam bírósága számára, ahová a gyermeket jogellenesen elvitték, vagy ahol jogellenesen visszatartják, hogy kellően indokolt esetben elutasítsa a gyermek visszavitelét.²³

A visszavitel elrendelésére irányuló döntéshozatal második lépcsője tehát annak vizsgálata, nem áll-e fenne valamely, az Egyezményben nevesített körülmény, amely kivételesen, az elvitel jogellenessége ellenére lehetővé teszi a visszavitel elrendelésének megtagadását.²⁴

Az Egyezmény 13. cikke szerint az adott állam igazságügyi szervei akkor nem kötelesek elrendelni a gyermek visszavitelét, ha az azt ellenző személy, intézmény vagy szerv bizonyítja, hogy a gyermek feletti felügyeleti joggal rendelkező személy az elvitel vagy elrejtés időpontjában nem gyakorolta ténylegesen e jogokat, illetve előzetesen vagy utólag hozzájárult az elvitelhez. Abban a további esetben is megtagadható a visszavitel, ha a gyermek visszavitele testi vagy lelki károsodásnak tenné ki vagy bármi más módon elviselhetetlen helyzetet teremtene számára.²⁵ Amikor maga a gyermek, aki elérte az érettségnek azt a fokát, hogy véleményét figyelembe lehet venni, ellenzi a visszavitelét, akkor a bíróság szintén megtagadhatja a visszavitel elrendelését.

A bíróságok a visszaviteli eljárást az Egyezmény keretei között tartják, és nem engedik a bizonyítást olyan kérdésekben, amelyek a szülői felügyeleti jogok rendezése iránti perre tartoznak - melyik

---

²² Kúria Joggyakorlat elemző csoport: A jogellenesen Magyarországra hozott ...

²³ Wopera: Az európai családjog ..., 110-111.old.

²⁴ Kúria Joggyakorlat elemző csoport: A jogellenesen Magyarországra hozott ...

²⁵ Hágai Egyezmény 13. cikk a.) és b.) pont

szülő alkalmasabb a gyermek testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez - . Széles körű bizonyítást egyébként a Rendelet által előírt rövid határidő sem tesz lehetővé

„A magyar bírói gyakorlat - más országok gyakorlatához hasonlóan - a visszavitel megtagadását kivételesnek tartja és megszorítóan értelmezi. Ténylegesen gyakoroltnak tekinti a szülői felügyeleti jogot akkor is, ha a szülőnek azért nem volt módja élni ezzel a joggal, mert a másik szülő azt a gyermek önkényes elrejtésével vagy elvitelével megakadályozta. Nem ismeri el a szülő elvitelhez való hozzájárulásának azokat az eseteket, amelyekben a szülő a gyermek külföldre utazásához, ideiglenes külföldön tartózkodásához ugyan hozzájárult, ám nem egyezett bele abba, hogy a másik szülő a gyermekkel véglegesen vagy tartósan külföldön telepedjen le. Az Egyezmény 13. cikk a.) pontjának szövege szerint a jogellenességen nem változtat az előzetes vagy utólagos hozzájárulás, de bármelyik alapot ad a visszaviteli kérelem elutasítására”.²⁶

VII. Mediáció a jogellenes gyermekelviteli ügyekben

A mediáció, a közvetítés az egyik legaktuálisabb téma napjainkban nemcsak nálunk, hanem más országokban is. A gyermek jogellenes elvitele egyike azoknak a nemzetközi családjogi vitáknak, amelyek a legkritikusabb helyzetet teremtik valamennyi érintett számára, és aminek a megoldása jogi úton ritkán vezet jó megoldásra. A közvetítő szerepe az, hogy megpróbálja peren kívüli egyezséget elérni a jogellenes külföldre vitelt elkövető szülő és a másik szülő között, miközben a gyermek kiemelt érdekei élveznek előnyt. Minden gyermeknek joga van mindkét szülőjéhez, melyek közül bármelyik kérhet közvetítői eljárást.²⁷

Az Európa Tanácsnak a gyermekbarát igazságszolgáltatásról szóló 2010. évi iránymutatása kifejezetten kiemeli a gyermeket érintő eljárásokban a mediáció alkalmazását, amit az Európai Unió is fokozottan támogat. A gyermekeket érintő jogviták békés megoldásának egyik - nem vitásan hatékony - eszköze lehet a mediáció alkalmazása a jogellenes gyermekelviteli eljárásokban is. A jogellenes gyermekelviteli eljárások gyorsasága és rövid tartama miatt az eljárás legelején célszerű kezdeményezni a mediációt, ami ha az előzetes megbeszélés eredményes, a továbbiakban a bírósági eljárással párhuzamosan folyik. Ami a mediáció tartamát illeti, nincs akadálya annak, hogy a felek

²⁶ Kúria Joggyakorlat elemző csoport: A jogellenesen Magyarországra hozott ...

²⁷ Forrás: europarl.europa.eu/aboutparliament/hu/kozvetito-jogellenes-germekelvitel

szélesebb körű megállapodást kössenek, mint amit a jogilag releváns egyezségben a bíróság végzéssel jóváhagy. A határokon átnyúló és így a jogellenes gyermekelviteli eljárásoknak is nagyon fontos kérdése a kapcsolattartás megvalósulása. Pontosan ezért nincs akadálya annak, hogy a bíróság akkor is jóváhagyja a mediációs megállapodás kapcsolattartásra vonatkozó rendelkezését, ha nem rendelkezik joghatósággal a szülői felügyeletet érintő kérdésekre vonatkozó döntéshozatalban. A szülők anyagi erőforrásaira figyelemmel a személyes találkozás megvalósulásán túl a skype-on és videókonferenciával történő e-mediáció lehetőségét is ki kell alakítani.²⁸

VIII. A jogellenesen Magyarországra hozott gyermekek visszavitelével kapcsolatos eljárásról

A jogellenesen hazánkba hozott vagy itt tartott gyermek visszavételére irányuló eljárások száma nem nagy, de a döntés befolyásolja az ország külföldi megítélését, ugyanakkor több esetben jelentősen felkavarja a közvéleményt. A visszavitt elrendelő döntés végrehajtása érzékeny terület a gyermek és a vele együtt élő szülő szempontjából, a végrehajtás elmaradása a külön élő szülő - és hosszabb távon a gyermek - érdekeinek sérelmével jár és a családi élethez fűződő alapvető emberi jogokat érint.²⁹

A 7/1988. (VIII.1.) IM rendelet (Vhr.) 3. § (2) bekezdése értelmében a jogellenesen Magyarországra hozott gyermek visszavételére irányuló nemperes eljárás lefolytatására kizárólag a Pesti Központi Kerületi Bíróság illetékes.

A gyakorlatban gyakran előfordul olyan eset, amikor a szülő a gyermek jogellenes Magyarországra hozatalát - vagy itt tartását - úgy igyekszik törvényesíteni, hogy a gyermek nála történő elhelyezése iránt azonnal bírósági eljárást kezdeményez. Ennek a próbálkozásnak állít gátat a Hágai Egyezmény 16. cikke, amely elsőbbséget biztosít a gyermek visszaadására irányuló eljárásnak a szülői felügyeleti jog érdekét érintő eljárással szemben. A Kúria állásfoglalása szerint, ha a Hágai Egyezmény alapján gyermek visszavitele iránt eljárás van folyamatban, a bíróság a szülői felügyeletet érintő perben semmilyen olyan intézkedést nem hozhat, amely az Egyezmény céljával ellentétes. Ha a visszavitel iránt a Központi Hatóságon keresztül érkezik kérelem, az IM erről

---

²⁸ Kúria Joggyakorlat elemző csoport: A jogellenesen Magyarországra hozott ...

²⁹ Kúria Joggyakorlat elemző csoport: A jogellenesen Magyarországra hozott ...

hivatalból értesíti a perben eljáró bíróságot az Egyezményvel ellentétes intézkedések megakadályozása érdekében. Célszerű lenne ilyenkor, ha a bíróság a gyermek elhelyezési per tárgyalását felfüggesztené, addig az időpontig, amíg a gyermekelviteli eljárás jogerősen befejezésre nem kerül. Ha ugyanis az Egyezmény alapján hozott döntés szerint nem kerül sor a gyermeknek a szokásos tartózkodási helye szerinti államba történő visszavitelére, akkor a magyar bíróság eljárhat a szülői felügyeleti jogok rendezése tárgyában, feltéve, ha rendelkezik az eljárásra joghatósággal.³⁰

A bíróság az eljárást lezáró határozatában - amely előzetesen nem végrehajtható - elrendeli a jogellenesen Magyarországra hozott gyermek visszavitelét, vagy az esetek kisebb számában elutasítja a kérelmező visszavitel iránti kérelmét, és a gyermek szokásos tartózkodási helyéül Magyarországot jelöli ki. Amikor a bíróság kötelezi a jogellenes magatartást megvalósító szülőt, hogy a gyermeket vigye vissza a szokásos tartózkodási helye szerinti államba, akkor a kérelmezettnek meghatározott időpontig kell e kötelezettségének eleget tenni. Ha a kérelmezett önként nem tesz eleget a gyermek visszavitelére irányuló kötelezettségének, akkor a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény IX. fejezet - mely a „meghatározott cselekmények végrehajtásáról” szól - által előírt rendelkezések alapján lehet a bírósági határozatot végrehajtani.³¹

IX. Összefoglalás - Záró vélemény

Meglátásom szerint a közel jövőben számíthatunk a jogellenesen külföldre vitt gyermekek számának növekedésével is, amely újabb megoldandó feladat elé állítja a bíróságokat és a hatóságokat. A külföldi ügyek sokasodása a jogharmonizáció gyorsabb és gördülékenyebb folyamatát kívánja meg az Európai Unió tagállamaitól, és azok nemzeti bíróságaitól. Még mindig hosszadalmas és göröngyös az út a külföldi ügyek megoldásában, amin álláspontom szerint sürgős lenne változtatni elsősorban a sérelmet szenvedett gyermekek és a szülők érdekében, hiszen egyértelmű, hogy GYERMEKEINKBEN VAN A JÖVŐ.

---

³⁰ Kúria Joggyakorlat elemző csoport: A jogellenesen Magyarországra hozott ...

³¹ <http://www.arsboni.hu/a-gyermek-jogellenes-kulfodre-vitele.html>

FELHASZNÁLT IRODALOM

Filó Erika - Katonáné Pehr Erika:Gyermeki jogok, szülői felelősség és gyermekvédelem, HVG-ORAC Kiadó, Budapest, 2015.

Kúria Joggyakorlat elemző csoport: A jogellenesen Magyarországra hozott gyerekek visszavitelével kapcsolatos eljárások vizsgálatára létrehozott joggyakorlat elemző csoport 2013.El.II.G.1/14. számú összefoglaló véleménye, az összefoglaló véleményt készítette Kőrös András, a joggyakorlat elemző csoport vezetője

Az Európai Bizottság tájékoztató füzet: Különválás nemzetközi családoknál, a gyermek határokon túli, szülő általi jogellenes elvitele, 2014.

Kerpel Éva: Jogellenes gyermekelvitel: meg lehet-e előzni?, Budapest, Család, gyermek, ifjúság, 2010/3.

Dr. Megyeri Nóra : Külföldi Szemle: Mérlegen a Brüsszel II.a. rendelet, Családi jog, HVG-ORAC, Budapest, 2015.4. szám,

Wopera Zsuzsanna: Az európai családjog kézikönyve, HVG-ORAC Lap-és Könyvkiadó kft., Budapest, 2012.

Dr. Kozák Henriette: A gyermek szokásos tartózkodási helyének értelmezése a joggyakorlatban, Családi Jog., 2013. 2. szám,

Gyermekek Jogellenes Külföldre Vitelének Polgári Jogi Vonatkozásairól szóló 1980. évi Hágai Egyezmény

Európai Tanács 2001/2003. évi EK rendelet. (Brüsszel II.A. Rendelet)